

1 Co znamenají pojmy „výživné“ a „vyživovací povinnost“ v praxi? Které osoby musí platit výživné jiné osobě?

Vyživovací povinnost mají:

děti vůči svým rodičům,
rodiče vůči svým dětem,
manželé navzájem,
vnoučata nebo pravnoučata vůči svým prarodičům a praprarodičům,
prarodiče a praprarodiče vůči svým vnoučatům a pravnoučatům,
nesezdaní partneři navzájem, pokud se starají o dítě,
registrovaní partneři navzájem.

2 Do jakého věku může dítě dostávat vyživovací příspěvek? Liší se pravidla pro výživné týkající se nezletilých od pravidel týkajících se dospělých?

Pro výživné na dítě není stanovena žádná věková hranice: dokud je dítě na výživném závislé, pokud ovšem závislost není způsobena zaviněním dítěte.

Jakmile však dítě dokončí vzdělání a odbornou přípravu, zpravidla se od něj očekává, že se bude o sebe starat samo. Německé právní předpisy o výživném obvykle upřednostňují nezletilé děti před dětmi, které jsou dospělé, pokud mají dokončenou povinnou školní docházku. Požadavky kladené na osobu, která je povinna hradit výživné, jsou přísnější a nezletilí jsou upřednostňováni před dětmi, které dosáhly dospělosti.

3 Měl bych se s žádostí o výživné obrátit na příslušný orgán nebo na soud? Jaké jsou hlavní prvky tohoto postupu?

Aby byla vyživovací povinnost uznána, musí se oprávněná strana obvykle obrátit na soud nebo na Úřad pro mládež (*Jugendamt*) či na notáře a požádat o vydání vykonatelného titulu (*vollstreckungsfähiger Titel*), který umožňuje vynutit stanovenou peněžní částku.

Je-li nárok zpochybněl, musí o něm rozhodnout soud ve sporném řízení. Vyživovací povinnost lze však uznat i u notáře nebo Úřadu pro mládež. Úřad pro mládež má však oproti notáři omezenou pravomoc: Úřad pro mládež může stanovit povinnost vyživovat dítě do věku 21 let nebo nárok matky či otce vzniklý narozením dítěte.

Spory týkající se nároku na výživné spadají do problematiky rodinného práva a zabývá se jimi soud pro rodinné záležitosti (*Familiengericht*). Řízení jsou upravena zákonem o soudních řízeních v rodinných věcech a věcech týkajících se nesporné pravomoci (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit – FamFG*) a občanským soudním řádem (*Zivilprozessordnung – ZPO*).

4 Je možné podat žádost jménem příbuzného (pokud ano, jakého stupně) nebo jménem dítěte?

Podle § 1629 odst. 1 občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch – BGB*) rodiče zastupují dítě společně. Jeden z rodičů může dítě zastupovat sám, jestliže má dítě ve výlučné péči nebo jestliže je oprávněn sám přijímat rozhodnutí podle § 1628 občanského zákoníku. Obecně proto platí, že rodiče mohou uplatnit nárok jménem dítěte jakožto jeho zákonní zástupci. Avšak podle § 1629 odst. 2 první věty občanského zákoníku není otcovi ani matce povoleno zastupovat dítě v případech, kdy by podle ustanovení § 1795 občanského zákoníku bránil v zastupování dítěte střet zájmů. To se týká mimo jiné právních sporů mezi dítětem a manželem rodiče. V takovém případě musí být jmenována osoba označovaná jako „dodatečný opatrovník“ (*Ergänzungspfleger*) a tato osoba jedná jako zástupce dítěte a jeho jménem prosazuje nárok. Výjimkou z tohoto obecného pravidla jsou pohledávky na výživném. Podle § 1629 odst. 2 druhé věty občanského zákoníku v případě, že rodiče jsou nositeli společné rodičovské odpovědnosti za dítě, může rodič, který o dítě pečuje, uplatnit nárok na výživné jménem tohoto dítěte vůči druhému z rodičů. Ustanovení § 1629 odst. 3 občanského zákoníku toto ustanovení pozměňují v případech, kdy jsou rodiče dítěte sezdaní nebo jsou registrovanými partnery, ale žijí odděleně nebo mezi nimi probíhá rozvodové řízení / řízení ve věci rozluky. V takovém případě je rodiči povoleno uplatňovat nárok na výživné na dítě vůči druhému z rodičů pouze vlastním jménem. Účelem tohoto opatření je zabránit, aby bylo dítě zapojeno do rozvodového řízení / řízení ve věci rozluky rodičů.

5 Jestliže mám v úmyslu podat žalobu, jak zjistím, který soud je příslušný?

Příslušnost ve věcech výživného mají soudy pro rodinné záležitosti (*Familiengerichte*), které jsou zřízeny u okresních soudů (*Amtsgerichte*). Příslušnost soudu v konkrétním místě se určuje na základě § 232 zákona o řízení v rodinných věcech a věcech rozhodovaných v nesporném řízení.

Dokud řízení ve věcech manželských probíhá, místně příslušný je zpravidla soud, který je nebo byl soudem prvního stupně pro rozvodové řízení. Jinak se místní příslušnost často určuje podle místa obvyklého bydliště odpůrce. Odlišná situace nastává v řízeních, která se týkají vyživovací povinnosti vůči nezletilému nebo vůči dítěti, které je považováno za nezletilé. V takových případech je příslušný soud v místě obvyklého bydliště dítěte nebo rodiče, který je oprávněn jednat jeho jménem. To však neplatí v případech, kdy mají dítě nebo rodič obvyklé bydliště mimo Německo.

Dítě, které hodlá podat návrh na určení výživného vůči oběma rodičům, tak může učinit u soudu příslušného k podání návrhu vůči jednomu z rodičů.

6 Musím jako žalobce podat žalobu skrze nějakého prostředníka (např. advokáta, ústředního nebo místního orgánu atd.)? Pokud ne, jaké postupy se použijí?

V zásadě musejí být strany ve věcech týkajících se výživného u soudu zastupovány advokátem. Zastoupení advokátem však není nutné v případech žádostí o předběžné opatření (*einstweilige Anordnung*). Stejně tak nemusí být dítě zastupováno advokátem, pokud mu pomoc poskytuje Úřad pro mládež nebo pokud je tento úřad zastupuje za účelem prosazení pohledávek na výživném.

7 Musím platit poplatky za podání žaloby? Pokud ano, o jakou částku se bude přibližně jednat? Jsou-li mé finanční prostředky nedostačující, může mi být poskytnuta právní pomoc k úhradě nákladů řízení?

Při soudních řízeních o stanovení výživného jsou účtovány náklady řízení, které jsou buď ve formě poplatků, nebo nákladů. Výše těchto nákladů se odvíjí od hodnoty pohledávky, průběhu řízení a okolností konkrétního případu.

Náklady hradí v první řadě strana, které soud svým rozhodnutím jejich úhradu nařídil. V zásadě jde o stranu, která ve sporu neměla úspěch.

Navrhovatelé, kteří nejsou vzhledem ke své osobní a ekonomické situaci schopni náklady řízení v plném rozsahu uhradit nebo je mohou hradit pouze ve splátkách, mají při úhradě nákladů soudního řízení o stanovení výživného nárok na právní pomoc (*Verfahrenskostenhilfe*). Zamýšlená žaloba nebo obhajoba však musí mít přiměřenou naději na úspěch a nesmí budit dojem lehkovážnosti. V závislosti na příjmu a majetku navrhovatele se poskytuje právní pomoc na částečné či úplné pokrytí nákladů řízení a nákladů na právní zastoupení, nikoli ale nákladů právního zástupce protistrany v případě neúspěchu.

8 Jaký druh výživného soud pravděpodobně přizná? Jak se výše výživného vypočítá? Může být rozhodnutí soudu přezkoumáno, pokud se životní náklady nebo rodinné poměry změní? Pokud ano, jak (např. prostřednictvím systému automatické indexace)?

Výživné se musí platit pravidelně. Výše výživného se určuje podle požadavků a potřeb strany, která na ně má nárok, a schopnosti povinné strany výživné platit. Vrchní zemské soudy (*Oberlandesgerichte*) vypracovaly v této souvislosti tabulky a pokyny, které pomáhají určovat paušální sazbu u položek, které je třeba zohlednit. Obvykle se vychází z düsseldorfské tabulky, široce používané k výpočtu úrovně výživného na dítě.

Pokud dojde ke změně okolností, na nichž je rozhodnutí soudu o výživném založeno, je možné na žádost oprávněné či povinné strany toto rozhodnutí změnit. V případě nezletilé osoby může být výživné na dítě založeno na indexu, jak je uvedeno v § 1612a odst. 1 občanského zákoníku první věty – v takovém případě se uvádí jako procentní podíl minimální úrovně výživného, která je v danou dobu platná. Minimální úroveň výživného je upravena v § 1612a odst. 1 druhé a třetí věty občanského zákoníku a zvyšuje se souběžně s věkem dítěte v rámci třístupňové stupnice. Pokud soud v rozhodnutí naváže platby výživného na index, není nutné rozhodnutí měnit pokaždé, když dítě postoupí do dalšího věkového stupně.

9 Jak a komu bude výživné vypláceno?

Výživné se v zásadě hradí měsíčně předem oprávněné osobě nebo v případě nezletilých osob rodiči, který o nezletilou osobu pečuje, nebo osobě, která je jiným způsobem oprávněna přijmout platbu.

10 Neplatí-li dotčená osoba (dlužník) výživné dobrovolně, jaké kroky je možné učinit, aby byla k placení přinucena?

Stanovený nárok z vyživovací povinnosti je možné prosazovat v rámci nuceného výkonu rozhodnutí (*Zwangsvollstreckung*). Při nuceném výkonu rozhodnutí se postupuje podle obecných pravidel.

Povinnost uložená straně povinné je nicméně posílena skutečností, že neplnění vyživovací povinnosti je trestným činem.

Osobu, která neplní vyživovací povinnost, lze odsoudit až k tříletému trestu odnětí svobody nebo jí udělit peněžitý trest. Má-li být povinná osoba odsouzena k trestu odnětí svobody, může soud rozhodnutí podmíněně odložit a nařídí povinnému, aby splnil své vyživovací povinnosti. Soud zruší odklad výkonu trestu, pokud se odsouzený dopustí hrubého nebo trvalého porušení příkazu, a jsou tedy důvodné obavy, že by se mohl dopustit dalších trestných činů, zejména porušení vyživovací povinnosti. V případě, že nejde o recidivistu, může naopak státní zastupitelství dočasně upustit od vznesení obžaloby nebo soud může trestní stíhání dočasně pozastavit, pokud je obviněné osobě současně nařízeno, aby splnila vyživovací povinnosti ve stanovené výši.

11 Popište prosím stručně případná omezení týkající se výkonu rozhodnutí, zejména pravidla ochrany dlužníka a promlčecí a prekluzivní lhůty ve vašem systému výkonu rozhodnutí.

Movitý majetek zabavuje (*Pfändung*) soudní vykonavatel (*Gerichtsvollzieher*) (§ 808 odst. 1 občanského soudního řádu). Případy, kdy je tento způsob zabavení povolen, jsou omezeny § 811 až 812 občanského soudního řádu. Ustanovení § 811 uvádí položky vyloučené z výkonu rozhodnutí. Existují výjimky pro věci, které byly zakoupeny s výhradou vlastnictví do okamžiku platby (*Eigentumsvorbehalt*), jak stanoví § 811 odst. 2 občanského soudního řádu. Ustanovení § 811a a 811b občanského soudního řádu umožňují, aby cenné věci, které jsou podle § 811 z nuceného výkonu rozhodnutí vyloučeny, byly nahrazeny věcmi nižší hodnoty, které plní tutéž funkci.

Bydliště povinné osoby lze prohledat bez jejího souhlasu pouze na základě povolení k prohlídce vydaného soudcem (§ 758a občanského soudního řádu).

Zabavení majetku nařizuje soud pověřený vykonávacím řízením.

Pro výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy platí výjimky stanovené v § 850 a následujících občanského soudního řádu. Do jaké míry je mzda povinné osoby od výkonu rozhodnutí osvobozena, se určí nejen na základě výše příjmů povinné osoby, ale také podle toho, kolik osob má od této osoby zákonný nárok na výživné. Jako pomůcka pro výpočet byla sestavena tabulka mezních hodnot pro osvobození, která je připojena k § 850c občanského soudního řádu. Tato tabulka je pravidelně přezkoumávána a v nezbytných případech se úroveň upraví.

Provádí-li se výkon rozhodnutí ve věci výživného nebo nároků vyplývajících z úmyslného protiprávního jednání (*unerlaubte Handlung*), § 850d a 850f občanského soudního řádu umožňují soudu, který vede vykonávací řízení, aby na návrh oprávněné osoby stanovil jiný rozsah, v němž je majetek povinné osoby od výkonu rozhodnutí osvobozen. O stanovení jiného rozsahu osvobození od výkonu rozhodnutí může rovněž požádat povinná osoba, jestliže má zvláštní osobní potřeby, jak je stanoveno v § 850f odst. 1 občanského soudního řádu.

Účet povinné osoby může být z výkonu rozhodnutí vyloučen podle § 850k občanského soudního řádu. Tento účet je známý jako účet vyřatý z výkonu rozhodnutí neboli „P-účet“ (*Pfändungsschutzkonto*, nebo *P-Konto*). Má povinné osobě a osobám, které jsou na ní závislé, zajistit přiměřenou životní úroveň. V prvním stupni P-účet automaticky chrání zůstatky až do základní částky nepostihnutelné výkonem rozhodnutí, což v současnosti odpovídá částce 1 178,95 EUR na kalendářní měsíc. Tuto základní vyloučenou částku lze za určitých okolností navýšit, např. kvůli jiným vyživovacím povinnostem povinné osoby. Další informace o částkách vyloučených z výkonu rozhodnutí naleznete zde:

<http://www.bmjv.de/DE/Themen/FinanzenUndAnlegerschutz/Zwangsvollstreckung/Pfaendungsschutz/Pfaendungsschutzkonto.html>. Na přídatky na děti a určité platby sociálního zabezpečení se vztahuje další ochrana. Aby povinná osoba tento druh ochrany získala, musí bance obvykle předložit důkazy. Ve zvláštních případech (např. má-li povinná osoba zvláštní potřeby z důvodu nemoci) může soud vedoucí vykonávací řízení částku zůstatku na účtu, která nepodléhá výkonu rozhodnutí, individuálně upravit.

V zásadě se na nároky z vyživovací povinnosti vztahuje běžná promlčecí lhůta v délce trvání tří let (§ 195 občanského zákoníku), přičemž tato lhůta začíná na konci roku, ve kterém nárok vznikl a oprávněná osoba se o něm dozvěděla (§ 199 odst. 1 občanského zákoníku). Zvláštní promlčecí lhůta v délce trvání 30 let se vztahuje pouze na nedoplatky stanoveného výživného (§ 197 odst. 1 třetí věta občanského zákoníku), přičemž lhůta začíná dnem nabytí platnosti závazného rozhodnutí soudu, vyhotovením exekučního titulu nebo jak je uvedeno v záznamech (§ 201 odst. 1 občanského zákoníku).

Promlčení nároků z vyživovací povinnosti může být pozastaveno. Pozastavení znamená, že se období, kdy je promlčení pozastaveno, nezapočítává do promlčecí lhůty (§ 209 občanského zákoníku). To platí v případě výživného na děti, dokud dítě nedosáhne věku 21 let (§ 207 odst. 1 druhá věta bod 2 písm. a) občanského zákoníku).

V případě soudní exekuce nebo žádosti o soudní exekuci začne řádná tříletá promlčecí lhůta běžet znovu (§ 212 odst. 1 bod 2 občanského zákoníku). Tak lze zabránit promlčení stanoveného budoucího výživného.

12 Existuje nějaká organizace nebo orgán, které mi mohou pomoci při vymáhání výživného?

Rozhodnutí o výživném je běžným exekučním titulem (*Vollstreckungstitel*) na peněžitou pohledávku, což znamená, že strana oprávněná k výživnému se musí řídit běžnými pravidly výkonu a musí pohledávku vymáhat sama.

S vymáháním částky však může pomoci Úřad pro mládež, jestliže zajišťuje poskytování podpory dítěti podle § 1712 občanského zákoníku. Rovněž může dítěti pomáhat na návrh rodiče, který je nositelem vylučné rodičovské odpovědnosti, nebo v případě, že rodiče mají sdílenou rodičovskou odpovědnost, na návrh rodiče, který o dítě pečuje.

Je třeba rozlišovat mezi tímto scénářem a jinou situací, kdy osoba, která má nárok na výživné, může obdržet určité platby sociálního zabezpečení, které pokryjí potřeby, jež by jinak byly pokryty platbou výživného. Jestliže příjemce těchto plateb sociálního zabezpečení má pohledávku výživného vůči osobě, která je povinna výživné platit, je pohledávka výživného zpravidla postoupena odpovědnému veřejnému orgánu, který může poté vlastním jménem pohledávku výživného vymáhat.

V určitých případech, kdy dítě vychovává pouze jeden rodič a druhý z rodičů neplatí výživné v hotovosti, vzniká nárok na dávky podle zákona o zálohách na výživné (*Unterhaltsvorschußgesetz* – UVG). Úřad pro zálohy na výživné (*Unterhaltsvorschußkasse*) poté vybere částku odpovídající pohledávce na výživném, která na něj byla postoupena.

Navíc v případě, že povinná osoba výživné neplatí a je třeba vyplácet dávky sociální pomoci (*Sozialhilfe*) (za předpokladu, že jsou splněny ostatní požadavky pro přiznání sociální pomoci), přecházejí pohledávky na výživném na poskytovatele sociální pomoci (stejným způsobem jako výše zmíněné zálohové platby) a poskytovatel sociální pomoci je poté může vymáhat. V případě základní dávky pro osoby, které hledají zaměstnání (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*), k převodu dojde pouze na základě písemného oznámení poskytovatele plateb osobě, která je povinna platit výživné.

13 Mohou (vládní nebo soukromé) organizace zaplatit namísto dlužníka zálohu odpovídající plné výši výživného nebo jeho části?

Platby na základě zákona o zálohách na výživné a platby sociální pomoci a základní dávky pro osoby, které hledají zaměstnání, uvedené v otázce č. 12, nejsou závislé na platbách sociálního zabezpečení s definovaným rozsahem a v úzkém slova smyslu nepředstavují platby výživného. Platí je příslušné veřejné orgány přímo navrhovatelé. Nezávisleji na tom, zda lze pohledávku na výživném vymoci, či nikoli. Veřejné orgány, jimž je pohledávka na výživném postoupena, mohou pohledávku vymáhat vlastním jménem.

Na rozdíl od plateb podle zákona o zálohách na výživné a plateb sociální pomoci a dávek pro osoby, které hledají zaměstnání, nevytváří pomoc s vymáháním pohledávek, kterou poskytuje Úřad pro mládež, samostatný nárok na platbu ze strany odpovědného veřejného orgánu. V daném případě se úloha veřejného orgánu omezuje na pomoc oprávněné osobě při prosazování a vymáhání pohledávky na výživném.

14 Pokud se nacházím v tomto členském státě a dlužník má bydliště v jiné zemi:

14.1 Může mi pomoci orgán nebo soukromá organizace v tomto členském státě?

Jestliže osoba, která má nárok na výživné, hodlá vymáhat pohledávku na výživném od povinné osoby, která má pobyt v zahraničí, může požádat o pomoc Spolkový justiční úřad (*Bundesamt für Justiz*) v Bonnu. Spolková republika Německo určila Spolkový justiční úřad za ústřední úřad pro přeshraniční řízení o výživném.

14.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit?

Návrhy, které podle článku 55 nařízení EU o výživném, podle článku 9 Haagské úmluvy z roku 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti nebo podle čl. 2 odst. 1 a čl. 2 odst. 2 úmluvy OSN z roku 1956 podává oprávněná osoba s pobytem v Německu, se musí překládat dožadovanému ústřednímu orgánu tak, že se zašlou Spolkovému justičnímu úřadu v Bonnu. Další informace naleznete na adrese:

https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/AU/AU_node.html

Kontaktní údaje ústředního orgánu:

Bundesamt für Justiz

Referat II 4

53094 Bonn

Německo

E-mail: auslandsunterhalt@bfj.bund.de

Tel.: +49(0)228 99410 6434

Fax: +49(0)228 99410 5202

15 Pokud se nacházím v jiné zemi a dlužník v tomto členském státě?

15.1 Mohu svou žádost adresovat přímo orgánu nebo soukromé organizaci v tomto členském státě?

Oprávněné osoby s bydlištěm v zahraničí mohou ústřednímu orgánu země v zemi pobytu podat žádost podle článku 55 nařízení EU o vyživovací povinnosti, podle článku 9 Haagské úmluvy z roku 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti nebo podle čl. 2 odst. 1 a 2 úmluvy OSN z roku 1956.

15.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit a jaká pomoc mi může být poskytnuta?

Tyto návrhy se musí předkládat prostřednictvím ústředního orgánu v zemi pobytu. Odtud jsou pak předávány ústřednímu orgánu Spolkové republiky Německo (viz otázka 14.2).

16 Je tento členský stát vázán Haagským protokolem z roku 2007?

Ano.

17 Pokud tento členský stát není vázán Haagským protokolem z roku 2007, jaké právo bude použitelné pro pohledávku výživného podle pravidel mezinárodního práva soukromého? Jaká jsou příslušná pravidla mezinárodního práva soukromého?

Nepoužije se.

18 Jaká pravidla upravují přístup ke spravedlnosti v přeshraničních věcech v rámci EU podle struktury kapitoly V nařízení o vyživovací povinnosti?

Poplatky za řízení o výživném se zpravidla hradí předem. V oblasti působnosti nařízení o výživném se právní pomoc poskytuje v souladu s články 44 až 47 nařízení. Povinnost hradit poplatky předem se za určitých okolností neuplatní, zejména je-li poskytnuta právní pomoc.

19 Jaká opatření přijal členský stát, aby zajistil, že ústřední orgány plní činnosti popsané v článku 51 nařízení o vyživovací povinnosti?

Německo svěřilo svému ústřednímu orgánu – Spolkovému justičnímu úřadu (*Bundesamt für Justiz*) – nezbytné pravomoci k tomu, aby zaručoval účinnost opatření popsaných v článku 51.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 29/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v prvním oznámení.